

ÚJ SZAVAK, KIFEJEZÉSEK

árrésstop *fn, birtokos jelzős összetétel*

Kormányzati intézkedés, amely alapján a kereskedők bizonyos termékek esetében az értékesítési és a beszerzési ár különbségét meghatározott százalékban érvényesíthetik.

Március közepétől harminc alapvető élelmiszer esetében a kereskedők árrése nem haladhatja meg a tíz százalékot. Az árrésstoppal kíván véget vetni a kormány az élelmiszerek túlárzásának.

elfbározik *ige, szóképzés*

Elf Bar elektronikus cigarettát szív.

Elfbározott egy rendőr a hétfői tüntetésen.

elfbározó *igenév, szóképzés*

Elf Bar elektronikus cigarettát szívó.

A közösségi médiában egyre terjednek a mémek, hogy a börtönöket elfbározó fiatalok töltik meg.

fantomrezgés *fn, jelentéssűrítő összetétel*

Az az érzet, amikor a telefontulajdonos azt hiszi, hogy üzenetet, hívást kapott, pedig valójában nem történt semmi, senki nem kereste.

Kézműves sörödet kortyolgatod, amikor bizsergést érzel a combod táján. Odanyúlsz, hogy felvesd a telefonodat, de eszedbe jut, hogy három méterre van a konyhaasztalon, ahol hagytad. Mi történt? Most kapaszkodj meg: a titokzatos fantomrezgés áldozata lettél! Szerencsére nem vagy egyedül, egyes kutatások szerint az emberek 68, mások szerint 90 százaléka érezte már úgy, hogy rezeg a telefonja, miközben nem is rezgett. A jelenségnek, amit állítólag először egy amerikai újságíró írt le, mostanra fantomrezgés-szindróma lett a neve.

felrizzel *ige, szóképzés*

Szerelmi kapcsolatot kezdeményez, létesít: csábít, felszed. Eredete: rizz: nők csábítása, nők lenyűgözése.

Ez a lány engem sokszor felrizzel. Lásd még: rizz.

FOMO *ang, betűszó (Fear of Missing Out)*

A kimaradástól, lemaradástól való félelem.

A FOMO tünetei meglepően erős hatást gyakorolnak a testi-lelki egészségre, ami a hétköznapiakat is beárnyékolja, és gyakran fizikai tüneteket produkál. Ha már te is érezteél furcsán szorongató érzést, miközben barátaid, ismerőseid nyaralós-bulizós Instagram-sztorijait nézted, vagy posztoltál már megszállottan egy-egy utazás alkalmával, az a rossz hírünk van, hogy te is FOMO-szorongásban szenvedsz.

JOMO ang, betűszó (*Joy of Missing Out*)

A lemaradás öröme. A FOMO (Fear of Missing Out) ellentéte. A kifejezést arra használják, amikor valaki élvezi, amit épp akkor és ott csinál, és nem foglalkozik azzal, hogy valamilyen közösségi oldalon közvetítse, kövesse, hogy ő vagy mások mit csinálhatnak épp.

Mára már egyre jobban körvonalazódni látszik, hogy van előnye is annak, ha néha „kivonjuk magunkat a forgalomból”. Ez pedig a JOMO, vagyis a Joy of Missing Out. A FOMO-jelenség kistestvéreként látott napvilágot, és pont arra világít rá, hogy mennyire jó néha kiszállni a mókuserékből, ugyanis a folyamatos online jelenlét, a munkán való folytonos agyalás egyáltalán nem tesz jót a mentális egészségünknek. Előbbi elégedetlenséget és szorongást okozhat, utóbbi pedig kiégést.

infokrácia fn, szóösszerántás (információ + demokrácia)

Információs uralom, rezsim.

Byung-Chul Han az Infokrácia című könyve elején rögzíti, hogy a hatalomszerzésben és -megtartásban már nemcsak a termelőeszközök birtoklásának van meghatározó szerepe, hanem az információk hozzáférése is, amit a hatalom többek között az emberek viselkedésének irányítása és előrejelzése érdekében használ fel.

nomofóbia ang, szóösszerántás (*no-mobile-phone phobia*)

Kóros félelem attól, hogy a mobiltelefonunkkal nem vagyunk elérhetők.

A nomofób ember betegesen retteg attól, hogy elveszíti a telefonját, lemerül az akkumulátora, elmegy a térerő, vagy lenullázódik az egyenlege. Az ilyen helyzetektől való szorongást az okozza, hogy az illető úgy érzi, mintha teljesen el lenne zárva a világtól. A nomofóbia egészségre gyakorolt káros hatásait több kutatás is bizonyította már. Akik nomofóbiában szenvednek többek között alvászavarokkal, napközbeni álmosággal küdenek, és rossz alváshigiénés szokásaik vannak.

mosdózik ige, szóképzés

Mosdóba megy; kezét mosni megy.

Valóban elég 10 perc, amíg az ember mosdózik, meg vesz egy üdítőt. De amúgy jellemzően több időt tölt el az ember egy benzinkúton.

okosbolt fn, jelentéssűrítő összetétel

Személyzet nélkül működő új, innovatív kereskedelmi egység. Egy mobilalkalmazással és a hozzá társított bankkártyával működik. Egy mesterségesintelligencia-alapú rendszer azonosítja a vásárlót, és levonja a pénzt a számlánkról.

Az okosbolt polcrendszerén sorakoznak az áruk, egy nagyon érzékeny mérleg egyértelműen beazonosítja a levett termékeket, és húsz kamera figyeli a vásárlók minden lépését.

promptolás *fn, ang, szóképzés*

Az a folyamat, amikor utasításokat adunk egy AI-rendszernek. Ez lehet egy egyszerű kérdés vagy egy összetett feladat leírása. A lényeg, hogy minél pontosabban és kreatívabban fogalmazzuk meg, mit szeretnénk elérni.

A promptolás során egy személy megfogalmaz egy utasítást vagy kérdést (promptot), amelyet a mesterségesintelligencia-rendszernek ad. Hatékony promptok, vagyis utasítások megfogalmazásán kívül célszerű megadni a kontextust, például egy témát vagy egy adott stílust, valamint kulcsszavakat, példákat vagy szabályokat a kívánt válasz vagy eredmény eléréséhez.

rizz *fn*

A nők lenyűgözésére, elcsábítására való képesség.

Manapság a TikTokon egyre több videó látható arról, hogy a fiúk a rizz kapcsán bemutatják azt a képességüket, ahogyan elcsábítanak egy lányt. Lásd még: felrizzel.

szabadszedéses menza *szó szerkezet*

Svédasztalos menza. Olyan menza, ahol a tanulók nem előre kimért adagokat kapnak, hanem többféle ételből választhatnak, így mindenki jóllakhat, és az ételmisszerpazarlás is megelőzhető.

A szabadszedéses menza nemcsak környezetkímélő, de rengeteget segíthet, hogy új alapokra helyezzük a gyerekek étkezési kultúráját, és egy színesebb, egészségesebb életmódot alakítsunk ki számukra.

szitter *fn, elvonás (bébiszitter)*

Olyan személy, aki vigyáz a háziállatra (kutyára, macskára), amikor a gazda nem tartózkodik otthon.

Van lehetőség 24 órás felügyeletre, amely több napon át is tarthat. Ilyen esetben a szitter beköltözik a gazdi házába, és folyamatos figyelmet biztosít.

zöldrefestés *fn, határozós összetétel*

Környezetvédő jelleget (látszatot) tulajdonít valaminek (árúnak, szokásnak). 1. Környezetpusztító vagy társadalmilag ártalmas cégek arra irányuló kísérlete, hogy úgy őrizzék meg vagy terjesszék ki a piacaikat, hogy környezetbarátnak vagy a szegénység elleni küzdelem bajnokainak tettetik magukat. 2. Bármilyen, a fogyasztók vagy a döntéshozók agymosására irányuló kísérlet, amely azt kívánja elhitetni, hogy a szennyező óriásvállalatok a fenntartható fejlődés meghatározó tényezői. Az angol greenwashing magyarítása. Jellemző nyelvi megnyilvánulása a magyarban a zöld- előtagú összetételek szaporodása.

Világszerte egyre gyakrabban találkozhatnak a fogyasztók és a környezetvédők a greenwashing (zöldrefestés) módszereivel.